

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-181-02

Druk nr 869
Warszawa, 10 września 2002 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy Kodeks karny wykonawczy, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy - Prawo bankowe.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy – Prawo bankowe.

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 i Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216 oraz z 2001 r. Nr 98, poz. 1071) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przepadek,”;

2) art. 44 i 45 otrzymują brzmienie:

„Art. 44. § 1. Sąd orzeka przepadek przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa.

§ 2. Sąd może orzec przepadek przedmiotów stanowiących rzeczy ruchome, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa.

§ 3. W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli orzeczenie przepadku określonego w § 2 byłoby niewspółmierne do wagi popełnionego czynu, sąd zamiast przepadku może orzec nawiązkę na rzecz Skarbu Państwa.

§ 4. Jeżeli orzeczenie przepadku określonego w § 1 lub 2 nie jest możliwe, sąd może orzec przepadek równowartości przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa lub przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa.

§ 5. Jeżeli niemożność orzeczenia przepadku określonego w § 1 lub 2 została świadomie spowodowana przez sprawcę, sąd orzeka przepadek równowartości przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa lub przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa.

§ 6. Przepadku przedmiotów określonych w § 1 lub 2 ani ich równowartości nie orzeka się w zakresie, w jakim przedmioty te lub ich równowartość podlegają zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi.

§ 7. W razie skazania za przestępstwo polegające na naruszeniu zakazu wytwarzania, posiadania, obrotu, przesyłania, przenoszenia lub przewozu określonych przedmiotów, sąd może orzec, a w wypadkach przewidzianych w ustawie orzeka ich przepadek.

§ 8. Jeżeli przedmioty wymienione w § 2 lub 7 nie stanowią własności sprawcy, ich przepadek można orzec tylko w wypadkach przewidzianych w ustawie; w razie współwłasności orzeka się przepadek udziału należącego do sprawcy lub przepadek równowartości tego udziału.

§ 9. Objęte przepadkiem przedmioty lub ich równowartość przechodzą na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się wyroku.

Art. 45. § 1. Jeżeli sprawca osiągnął, chociażby pośrednio, korzyść majątkową z popełnienia przestępstwa, sąd może orzec jej przepadek.

§ 2. W razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 228-230a, 296a albo art. 296b lub sprawcy, o którym mowa w art. 65, lub sprawcy, który osiągnął, chociażby pośrednio, z popełnienia przestępstwa korzyść majątkową znacznej wartości, sąd orzeka przepadek osiągniętej korzyści.

§ 3. Uważa się, że mienie, które sprawca objął we władanie lub do którego nabył jakikolwiek tytuł w chwili czynu lub po jego dokonaniu, stanowi korzyść majątkową uzyskaną co najmniej pośrednio z przestępstwa, chyba że przedstawi on dowód przeciwny.

§ 4. Jeżeli orzeczenie przepadku korzyści majątkowej nie jest możliwe, sąd może orzec, a w wypadku, o którym mowa w § 2, orzeka przepadek jej równowartości.

§ 5. Przepadku korzyści ani jej równowartości nie orzeka się w zakresie, w jakim korzyść lub jej równowartość podlega zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi.

§ 6. W razie współwłasności lub wspólności majątkowej orzeka się przepadek udziału należącego do sprawcy lub przepadek równowartości tego udziału.

§ 7. Objęta przypadkiem korzyść majątkowa lub jej równowartość przechodzi na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się wyroku.”;

3) w art. 115:

a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego.”,

b) dodaje się § 19 w brzmieniu:

„§ 19. Osobą pełniącą funkcję publiczną jest funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba że wykonuje wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążącą Rzeczpospolitą Polską umowę międzynarodową.”;

4) art. 228 - 230 otrzymują brzmienie:

„Art. 228. § 1. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę,
podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa,
podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda.

§ 5. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę,
podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 6. Karom określonym w § 1 – 5 podlega odpowiednio także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub organizacji międzynarodowej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda, albo uzależnia wykonanie czynności służbowej od jej otrzymania.

Art. 229. § 1. Kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa, aby skłonić osobę pełniącą funkcję publiczną do naruszenia przepisów prawa lub udziela albo obiecuje udzielić takiej osobie korzyści majątkowej lub osobistej za naruszenie przepisów prawa,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Kto osobie pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji, udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej znacznej wartości,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 5. Karom określonym w § 1 – 4 podlega odpowiednio także ten, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, w związku z pełnieniem tej funkcji.

§ 6. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 – 5 zawiadomił organ powołany do ścigania o fakcie przestępstwa i

okolicznościach jego popełnienia, zanim organ ten o nich się dowiedział lub najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego ujawnił prawdę, sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może odstąpić od jej wymierzenia.

„Art. 230. § 1. Kto, powołując się na wpływy w instytucji państwowej, samorządowej lub jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi albo wywołując przekonanie innej osoby lub utwierdzając ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”;

5) po art. 230 dodaje się art. 230a w brzmieniu:

„Art. 230a. § 1. Kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za pośrednictwo w załatwieniu sprawy w instytucji państwowej, samorządowej lub jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, polegające na wywarceniu wpływu na decyzję, działanie lub zaniechanie osoby pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 zawiadomił organ powołany do ścigania o fakcie przestępstwa i okolicznościach jego popełnienia, zanim organ ten o nich się dowiedział lub najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego

ujawnił prawdę, sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenia kary, a nawet może odstąpić od jej wymierzenia.”;

6) po art. 250 dodaje się art. 250a w brzmieniu:

„Art. 250a. § 1. Kto, będąc uprawniony do głosowania, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo takiej korzyści żąda za głosowanie w określony sposób,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto udziela korzyści majątkowej lub osobistej osobie uprawnionej do głosowania, aby skłonić ją do głosowania w określony sposób lub za głosowanie w określony sposób.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w § 1 lub 2

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 2 albo w § 3 w związku z § 2 zawiadomił organ powołany do ścigania o fakcie przestępstwa i okolicznościach jego popełnienia, zanim organ ten o nich się dowiedział lub najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego ujawnił prawdę, sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może odstąpić od jej wymierzenia.”;

7) po art. 296 dodaje się art. 296a i 296b w brzmieniu:

„Art. 296a. § 1. Kto, pełniąc funkcję kierowniczą w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność gospodarczą lub mając, z racji zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji, istotny wpływ na podejmowanie decyzji związanych z działalnością takiej jednostki, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za zachowanie mogące wyrządzić tej jednostce szkodę majątkową albo za czyn nieuczciwej konkurencji lub bezprawną lub nieuczciwą czynność

preferencyjną na rzecz nabywcy lub odbiorcy towaru, usługi lub świadczenia,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w wypadkach określonych w § 1 udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w § 1 lub 2

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Jeżeli przyjmujący korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę wyrządza znaczną szkodę majątkową,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 5. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 2 albo w § 3 w związku z § 2 zawiadomił organ powołany do ścigania o fakcie przestępstwa i okolicznościach jego popełnienia, zanim organ ten o nich się dowiedział lub najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego ujawnił prawdę, sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może odstąpić od jej wymierzenia.

Art. 296b. § 1. Kto, organizując profesjonalne zawody sportowe lub w nich uczestnicząc, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik tych zawodów,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w wypadkach określonych w § 1 udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w § 1 lub 2

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 2 albo w § 3 w związku z § 2 zawiadomił organ powołany do ścigania o fakcie przestępstwa i okolicznościach jego popełnienia, zanim organ ten o nich się dowiedział lub najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego ujawnił prawdę, sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może odstąpić od jej wymierzenia.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 106, poz. 1149 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 237 w § 3 w pkt 16 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 17 w brzmieniu:
„17) łapownictwa i płatnej protekcji.”;
- 2) w art. 291 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. W razie popełnienia przestępstwa, za które można orzec grzywnę, przepadek lub nałożyć obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo orzec nawiązkę, może z urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego.”;
- 3) w art. 292 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Zabezpieczenie grożącego przepadku następuje przez zajęcie ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych oraz przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości. Zakaz ten podlega ujawnieniu w księdze wieczystej, a w jej braku, w zbiorze

złożonych dokumentów. W miarę potrzeby może być ustanowiony zarząd nieruchomości lub przedsiębiorstwa oskarżonego.”;

4) w art. 294 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zabezpieczenie upada, gdy nie zostaną prawomocnie orzeczone: grzywna, przepadek, nawiązka lub nie zostanie nałożony obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, ani nie zostaną zasądzone roszczenia o naprawienie szkody, a powództwo o te roszczenia nie zostanie wytoczone przed upływem 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.”;

5) w art. 323 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego prokurator, w razie istnienia podstaw określonych w art. 99 § 1 i w art. 100 Kodeksu karnego lub w art. 43 § 1 i 2 oraz w art. 47 § 3 Kodeksu karnego skarbowego, występuje do sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku tytułem środka zabezpieczającego. Z takim wnioskiem prokurator może wystąpić również w wypadku umorzenia postępowania wobec niewykrycia sprawców przestępstwa, o ile przepisy przewidują orzeczenie przepadku.”;

6) w art. 340 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W razie istnienia podstaw określonych w art. 99 § 1 Kodeksu karnego lub w art. 43 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, sąd, umarżając postępowanie lub rozpoznając wniosek prokuratora wymieniony w art. 323 § 3, orzeka przepadek.”;

7) w art. 420 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia co do przepadku, zaliczenia tymczasowego aresztowania, zatrzymania lub środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276 albo dowodów rzeczowych, sąd orzeka o tym postanowieniem na posiedzeniu.

§ 2. Jeżeli sąd nieprawidłowo zaliczył okres tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary, stosuje się odpowiednio przepis § 1.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 i Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 98, poz. 1071 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. § 1. Egzekucję zasądzonych roszczeń cywilnych, orzeczonej grzywny, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa, należności sądowych oraz zobowiązania określonego w art. 52 Kodeksu karnego prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się również do wykonania postanowień o zabezpieczeniu roszczeń cywilnych będących przedmiotem postępowania karnego oraz grzywny.

§ 3. W pierwszej kolejności podlegają zaspokojeniu zasądzone roszczenia cywilne mające na celu naprawienie szkody lub zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.”;

2) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Egzekucję środka karnego przepadku prowadzi urząd skarbowy według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.”;

3) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. Z chwilą prawomocnego orzeczenia środka karnego przepadku wobec jednego z małżonków pozostających we wspólności majątkowej, przedmioty majątkowe, których dotyczy przepadek lub które podlegają egzekucji przepadku równowartości przedmiotów lub korzyści, tracą z mocy prawa charakter składników majątku wspólnego. Od tej chwili stosuje

się do nich odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, przy czym udział Skarbu Państwa stanowi część orzeczonego przypadkiem. Małżonek skazanego może wystąpić odpowiednio z żądaniem określonym w art. 28 § 3.”;

4) po art. 29 dodaje się art. 29a-29d w brzmieniu:

„Art. 29a. § 1. Przy dokonaniu zajęcia stosownie do przepisu art. 292 § 2 Kodeksu postępowania karnego, przy zabezpieczeniu grożącego przypadku oraz przy egzekucji tego środka domniemywa się, że do oskarżonego lub skazanego należą rzeczy znajdujące się w samoistnym posiadaniu osoby będącej w bliskim z nim stosunku oraz przysługujące tej osobie prawa majątkowe.

§ 2. Przy egzekucji środka przypadku korzyści majątkowej z popełnienia przestępstwa lub jej równowartości domniemywa się ponadto, że rzeczy oraz prawa majątkowe, które są we władaniu skazanego po orzeczeniu tego środka, należały do niego już w czasie orzeczenia.

Art. 29b. § 1. Domniemanie ustanowione w art. 29a § 1 nie obejmuje rzeczy, które były co najmniej od roku przed popełnieniem przestępstwa w samoistnym posiadaniu osoby będącej w bliskim stosunku z oskarżonym lub skazanym oraz przysługujących jej co najmniej od tego czasu praw majątkowych.

§ 2. Osoba, w stosunku do której działa domniemanie ustanowione w art. 29a, może wyłączyć z jego zakresu przedmioty majątkowe, których łączna wartość według oszacowania organu egzekucyjnego nie przekracza przeciętnego sześciomiesięcznego dochodu tej osoby; wniosek o wyłączenie zgłasza się do tego organu.

§ 3. W razie nieuwzględnienia wniosku, o którym mowa w § 2, osoba zainteresowana może w drodze powództwa żądać wyłączenia

przedmiotów z zakresu domniemania i zwolnienia ich od egzekucji lub dokonanego zabezpieczenia.

Art. 29c. Domniemań ustanowionych zgodnie z art. 29a nie stosuje się po upływie 5 lat od odbycia przez skazanego kary pozbawienia wolności lub jej darowania, a w każdym razie po upływie 10 lat od daty popełnienia przestępstwa.

Art. 29d. § 1. Domniemania ustanowione zgodnie z art. 29a mogą być obalone w drodze powództwa przeciwko Skarbowi Państwa.

§ 2. Jeżeli w celu obalenia domniemania powód powołuje się na nabycie odpłatne, powinien wskazać źródło nabycia i udowodnić pochodzenie potrzebnych do nabycia środków.

§ 3. Pozew jest tymczasowo wolny od opłat sądowych, a w razie oddalenia powództwa powód jest obowiązany uiścić opłaty na zasadach ogólnych.

§ 4. Sprzedaż ruchomości lub nieruchomości nie może nastąpić przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy o obalenie domniemania.”;

5) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. W sprawach wytoczonych przeciwko Skarbowi Państwa reprezentuje go prezes sądu okręgowego lub urząd skarbowy w sprawach, w których wykonał wyrok w zakresie orzeczonego nim przypadku.”;

6) oddział 3 rozdziału XII otrzymuje tytuł:

„Oddział 3. Przepadek”;

7) art. 187 otrzymuje brzmienie:

„Art. 187. Sąd bezzwłocznie, po uprawomocnieniu się wyroku przesyła jego odpis lub wyciąg urzędowi skarbowemu, właściwemu ze względu na siedzibę sądu I instancji, w celu wykonania środka karnego w postaci orzeczonego przypadku.”;

8) art. 188 otrzymuje brzmienie:

„Art. 188. § 1. Wykonując środek karny przypadku, urząd skarbowy przejmuje w posiadanie składniki mienia wymienione w wyroku.

§ 2. Wykonując środek karny przypadku przedmiotów, równowartości takich przedmiotów, korzyści osiągniętych z przestępstwa albo równowartości takich korzyści, urząd skarbowy, w razie potrzeby, ustala składniki mienia objętego przypadkiem, przed ich przejęciem.

§ 3. Przed przystąpieniem do przejęcia składników mienia, o których mowa w § 1 lub 2, urząd skarbowy nie ma obowiązku wcześniejszego wzywania osoby, u której się znajdują, do ich wydania.

§ 4. Przejęte nieruchomości urząd skarbowy przekazuje w zarząd właściwym organom administracji publicznej.

§ 5. Przejęte rzeczy ruchome, wierzytelności i inne prawa majątkowe urząd skarbowy spienięża według przepisów o egzekucji świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

§ 6. Przejęte przedmioty o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej spienięża się, gdy wskazane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków państwowe muzeum, biblioteka lub archiwum nie wyrażą zgody na ich nieodpłatne nabycie.”;

9) w art. 190 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Orzeczonego środka karnego przypadku nie narusza praw rzeczowych ograniczonych obciążających objęte przypadkiem składniki mienia, z wyjątkiem hipoteki i zastawu, które wygasają, a wierzytelności

zabezpieczone tymi prawami podlegają zaspokojeniu do wysokości sumy uzyskanej ze spieniężenia składników mienia lub ich wartości, gdy nie zostaną spieniężone i nie podlegają zniszczeniu.”;

10) art. 191 otrzymuje brzmienie:

„Art. 191. § 1. Podstawę ujawnienia Skarbu Państwa jako właściciela nieruchomości w księdze wieczystej oraz podstawę wykreślenia obciążających ją hipotek stanowi orzeczenie o zastosowaniu środka karnego przepadku, które nieruchomości tej dotyczy.

§ 2. W razie wytoczenia przez osobę trzecią powództwa o zwolnienie nieruchomości od wykonania środka karnego przepadku, wpis własności Skarbu Państwa do księgi wieczystej może nastąpić po prawomocnym oddaleniu powództwa.”;

11) w art. 192 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie uchylenia orzeczenia o przepadku, darowaniu tego środka lub zwolnienia rzeczy, w wyniku wniesionego powództwa, składniki mienia przejęte w trakcie wykonania środka karnego zwraca się uprawnionemu. W razie niemożności zwrotu, Skarb Państwa odpowiada za stratę, którą poniósł uprawniony.”;

12) art. 205 otrzymuje brzmienie:

„Art. 205. Do wykonania środków zabezpieczających, które polegają na zakazie zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, przepadku albo zakazie prowadzenia pojazdów, stosuje się art. 180 – 195.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738 i Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 40) w art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy ustawy stosuje się także w sprawach o przestępstwa określone w art. 228 § 1 i 3-6, art. 229 § 1, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2 oraz art. 258 Kodeksu karnego.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 105 w ust. 1 w pkt 2:
 - a) lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) sądu lub prokuratora w związku z toczącym się postępowaniem o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe,”,
 - b) uchyla się lit. c;

- 2) w art. 110:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) sądu lub prokuratora w związku z toczącym się postępowaniem o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe,”,

 - b) w pkt 3 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) w innych przypadkach wskazanych w ustawie.”.

Art. 6. Czynności procesowe oraz czynności postępowania wykonawczego, dokonane przed wejściem w życie niniejszej ustawy z zachowaniem przepisów dotychczasowych, są skuteczne.

Art. 7. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się również przy wykonaniu orzeczeń, które stały się wykonalne przed dniem jej wejścia w życie.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy – Prawo

bankowe zmierza do wprowadzenia do polskiego prawa karnego materialnego i wykonawczego zmian umożliwiających skuteczniejsze, bardziej efektywne zwalczanie przestępczości korupcyjnej. W wielu wypadkach zmiany te są również podyktowane potrzebą dostosowania polskiego prawa karnego do zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Propozycje zawarte w projekcie mają na celu poszerzenie zakresu penalizacji korupcji na działania korupcyjne, które w chwili obecnej nie są penalizowane (m.in. korupcja w sektorze gospodarczym oraz w dziedzinie profesjonalnych zawodów sportowych), wprowadzenie mechanizmów łamiących solidarność przestępczą biocy i dawcy korzyści majątkowej lub osobistej, a także istotną korektę mechanizmów pozwalających na pozbawienie sprawców przestępstw korupcyjnych osiągniętych korzyści.

Propozycje zmian w Kodeksie karnym odnoszą się zarówno do przepisów jego części ogólnej jak i szczególnej.

Proponowana zmiana brzmienia przepisu art. 39 pkt 4 stanowi logiczną konsekwencję faktu, że na gruncie obowiązujących przepisów Kodeksu karnego oprócz środka karnego w postaci przepadku przedmiotów sądy stosują również środki karne w postaci przepadku korzyści majątkowej z popełnienia przestępstwa lub jej równowartości (art. 45 Kodeksu karnego) albo równowartości przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa albo, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia (proponowany art. 44 Kodeksu karnego). W związku z powyższym proponuje się, aby omawianemu środkowi karnemu nadać ogólną nazwę „przepadek”.

Projekt, wychodząc naprzeciw słusznym oczekiwaniom społecznym, zawiera propozycje zmierzające do poszerzenia możliwości pozbawienia sprawców przestępstw owoców osiągniętych w drodze czynu zabronionego, a także przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa. Tym samym proponowane zmiany mają na celu przeciwdziałanie powszechnej w świecie przestępczym praktyce pozornego pozbywania się (fizycznego lub jedynie formalnoprawnego) owoców przestępstwa lub narzędzi służących do jego popełnienia.

Propozycja nowego brzmienia art. 44 Kodeksu karnego zrywa z koncepcją fakultatywnego nakładania na sprawcę przez sąd obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość przedmiotów, których przepadek świadomie uniemożliwił tenże sprawca, wprowadzając w to miejsce obligatoryjny przepadek równowartości takich przedmiotów. Proponuje się natomiast pozostawienie sądowi możliwości orzeczenia przepadku równowartości takich przedmiotów w innych wypadkach.

Proponowana zmiana brzmienia przepisu art. 45 Kodeksu karnego stanowi pogłębienie i rozwinięcie zmian wprowadzonych do tego przepisu ustawą z dnia 9 września 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ustawy o zamówieniach publicznych oraz ustawy – Prawo bankowe (Dz. U. Nr 93, poz. 1027). Przede wszystkim proponuje się poszerzenie kręgu osób, wobec których orzeczenie przepadku korzyści majątkowej lub jej równowartości jest obligatoryjne, o sprawców przestępstw korupcyjnych. Do nowelizowanego przepisu wprowadza się również domniemanie, że mienie, które sprawca objął we władanie lub do którego nabył jakikolwiek tytuł w chwili czynu lub po jego dokonaniu, stanowi korzyść majątkową uzyskaną co najmniej pośrednio z przestępstwa. Oczywiście domniemanie to mogłoby zostać wzruszone przez tegoż sprawcę stosownym dowodem przeciwnym. W końcu proponuje się doprecyzowanie, że sąd może orzec lub orzeka przepadek równowartości korzyści majątkowej, jeżeli orzeczenie przepadku samej korzyści nie jest możliwe.

Proponuje się przywrócenie w przepisie art. 115 § 4 syntetycznego unormowania zawartego w art. 120 § 3 Kodeksu karnego z 1969 r., gdyż próba doprecyzowania pojęcia korzyści majątkowej „dla kogo innego” podjęta w obowiązującym unormowaniu tego przepisu okazała się, w ocenie praktyki, zabiegiem chybionym. Ponadto nie wydaje się racjonalne, aby udzielenie korzyści osobistej dla osoby trzeciej miało być nadal traktowane odmiennie z prawnokarnego punktu widzenia niż udzielenia korzyści majątkowej dla takiej osoby. Wydaje się również, że utrzymywanie obowiązującego stanu prawnego w tym zakresie mogłoby zostać uznane za zaniechanie dostosowania prawa polskiego do zobowiązań wynikających z ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych.

Propozycja zmierzająca do dodania w art. 115 nowego § 19 ma na celu wypełnienie dotychczasowej luki prawnej polegającej na braku kodeksowego objaśnienia terminu „osoba pełniąca funkcję publiczną”. Luka ta powodowała istotne rozbieżności orzecznictwa sądowego, szczególnie w sprawach dotyczących łapownictwa. Podnoszone są w doktrynie i publicystyce prawniczej słuszne postulaty szerokiego określenia podmiotu łapownictwa biernego, co miałyby odpowiadać współczesnym wymogom polityki kryminalnej. Jednocześnie należałoby mieć na uwadze postulat ustawowej określoności typu czynu zabronionego (zasada *nullum crimen sine lege*). Proponowana definicja uwzględnia dotychczasowy dorobek orzecznictwa Sądu Najwyższego, np. w sprawach korupcji lekarzy i dyrektorów przedsiębiorstw, a z drugiej strony również zobowiązania międzynarodowe

Rzeczypospolitej Polskiej. W szczególności wypada odnotować, że wprowadzenie do polskiego systemu prawnego definicji „osoby pełniącej funkcję publiczną” stanowi realizację zobowiązania wynikającego z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych.

Projekt zakłada zaostrzenie odpowiedzialności karnej sprawcy łapownictwa biernego (art. 228 Kodeksu karnego), który w związku z pełnieniem funkcji publicznej żąda korzyści majątkowej lub osobistej, proponując za to przestępstwo sankcję w postaci kary pozbawienia wolności od roku do lat 10 w miejsce dotychczasowej od 6 miesięcy do lat 8.

Kierując się względami polityki kryminalnej oraz doświadczeniami praktyki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, proponuje się uzupełnienie art. 229 Kodeksu karnego o nową normę przewidującą obligatoryjne nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet możliwość odstąpienia od jej wymierzenia wobec sprawcy przestępstwa łapownictwa czynnego, który najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu zawiadomił organ powołany do ścigania przestępstw o okolicznościach popełnienia tego przestępstwa. Wydaje się, że zaproponowana norma powinna pozwolić na złamanie solidarności przestępczej biorecy i dawcy korzyści majątkowej lub osobistej.

Projekt zakłada nowelizację przepisu art. 230 Kodeksu karnego, gdyż brak jest uzasadnienia do istniejącej obecnie bezkarności, protekcji związanej z chęcią osiągnięcia korzyści osobistych bądź w wypadku powoływania się na wpływy innych osób. Brak jest też dostatecznych racji do ograniczenia przedmiotowego tego przepisu tylko do instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego. Ponadto utrzymywanie istniejącego stanu prawnego w omawianym zakresie mogłoby zostać ocenione jako brak gotowości do dostosowania polskiego systemu prawnego do postanowień ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Prawnokarnej Konwencji Rady Europy o korupcji. Powyższe okoliczności zdecydowały o zgłoszeniu propozycji poszerzenia pola penalizacji przestępstwa płatnej protekcji we wskazanych kierunkach.

Wspomniana wyżej Prawnokarna Konwencja Rady Europy o korupcji obliguje jej sygnatariuszy do wprowadzenia penalizacji również czynnej strony handlu wpływami (tj. płatnej protekcji). Zgłoszenie przez Polskę zastrzeżenia do ww. normy konwencyjnej może mieć niekorzystny wpływ na rokowania akcesyjne z Unią Europejską. W tej sytuacji wydaje się konieczne wprowadzenie do Kodeksu karnego nowej normy zapisanej w art. 230a.

Jednocześnie proponuje się uzupełnienie tej normy o zapis zmierzający do złamania solidarności przestępczej biorcy i dawcy korzyści majątkowej lub osobistej.

Projekt zakłada wprowadzenie nowego przepisu art. 250a Kodeksu karnego przywracającego w polskim prawie karnym penalizację przekupstwa wyborczego i sprzedajności wyborczej. Tego rodzaju unormowania mają w polskim prawie karnym długą tradycję, a ponadto rezygnacja z penalizacji korupcji wyborczej wydaje się nieracjonalna.

Zarówno cyt. Prawnokarna Konwencja Rady Europy o korupcji jak Wspólne Działanie z dnia 22 grudnia 1998 r. o zwalczaniu korupcji w sektorze prywatnym zobowiązują do wprowadzenia do krajowych systemów prawa karnego penalizacji korupcji w obrocie gospodarczym. W toku negocjacji akcesyjnych z Unią Europejską Polska zadeklarowała, że spenalizuje korupcję w sektorze prywatnym. Powyższe względy przemawiają za wprowadzeniem do Kodeksu karnego nowego przepisu art. 296a. Za optymalne uznano rozwiązanie indywidualizujące podmiot łapownictwa biernego przez wskazanie osób pełniących funkcje kierownicze w jednostkach organizacyjnych prowadzących działalność gospodarczą lub mających, z racji zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji, istotny wpływ na podejmowanie decyzji związanych z działalnością takich jednostek. Z drugiej strony poszerzono pole kryminalizacji na stosunki zewnętrzne między wskazanym podmiotem a innymi uczestnikami obrotu gospodarczego lub konsumentem.

Brak możliwości reakcji karnej na patologiczne zjawiska w sporcie profesjonalnym jest powszechnie oceniany jako objaw niedostosowania prawa karnego do nowych przejawów patologii społecznej. W tej sytuacji proponuje się wprowadzenie do Kodeksu karnego nowego przepisu art. 296b penalizującego korupcję tak bierną jak czynną w dziedzinie profesjonalnych zawodów sportowych.

Oba nowe przepisy (art. 296a i 296b Kodeksu karnego) proponuje się uzupełnić o normy łamiące solidarność przestępczą biorcy i dawcy korzyści majątkowej lub osobistej.

Propozycje zmian w Kodeksie postępowania karnego stanowią logiczną konsekwencję proponowanych zmian w Kodeksie karnym w zakresie przepadku. W szczególności proponuje się, aby wprowadzić możliwość zabezpieczenia na mieniu oskarżonego, grożącego temu oskarżonemu przepadku korzyści (art. 291 § 1, art. 292 § 2 i art. 294 § 1).

Proponuje się również wprowadzenie możliwości kontroli i utrwalania treści rozmów telefonicznych, gdy toczące się postępowanie lub uzasadniona obawa popełnienia nowego przestępstwa dotyczą łapownictwa lub płatnej protekcji.

Propozycje zmian w Kodeksie karnym wykonawczym stanowią logiczną konsekwencję proponowanych zmian w Kodeksie karnym w zakresie przepadku.

Proponowane zmiany w ustawie o świadku koronnym zmierzają do umożliwienia stosowania tej instytucji w celu zwalczania wszystkich przestępstw korupcyjnych, tzn. posługiwania się nią w postępowaniu karnym dotyczącym każdej formy korupcji przewidzianej w Kodeksie karnym, z wyjątkiem wypadków mniejszej wagi.

Propozycje zmian w ustawie – Prawo bankowe wynikają z konstatacji, że efektywne ściganie przestępstw korupcyjnych wymaga ułatwienia nie tylko Policji, tzw. służbom specjalnym czy Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej, ale również sądowi karnemu i prokuratorowi, odpowiednio szerokiego dostępu do informacji chronionych tajemnicą bankową. Stąd rozwiązanie, aby sąd ten i prokurator mógł występować o udzielenie takich informacji przez bank w toczącym się postępowaniu o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej i wiążącymi Rzeczpospolitą Polską unormowaniami międzynarodowymi.

Projekt ustawy, ze względu na swój zakres, nie będzie miał istotnego wpływu na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki ani na rozwój regionalny.

Nie zakłada się, aby wejście w życie projektowanej ustawy mogło spowodować dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa.

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Skr. Min. DH/2787/2002/DPE-agg

Warszawa, 5.09.2002r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy – Prawo bankowe, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

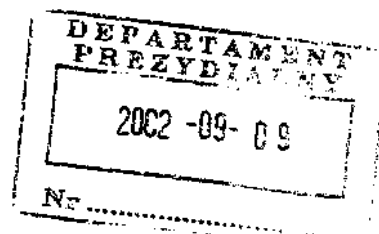
W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy – Prawo bankowe (pismo nr RM-10-181-02), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Celem przedłożonego projektu ustawy jest wprowadzenie do polskiego ustawodawstwa karnego zmian umożliwiających bardziej efektywne zwalczanie przestępczości korupcyjnej.
- II. Należy zauważyć, iż w Unii Europejskiej - co do zasady - problematyka prawa karnego jest pozostawiona kompetencji państw członkowskich. Jednakże niektóre obszary (w tym zwalczanie korupcji) są objęte współpracą w ramach III filaru UE, tj. współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. Ponadto, zwalczanie zjawisk godzących w interesy finansowe Unii Europejskiej uregulowane jest również w aktach prawnych należących do I filaru Unii Europejskiej.

SEKRETARZ STANU
GABINET
RADY MINISTRÓW

GA3/2845 2002-09-09

26

III. Wśród najważniejszych aktów prawnych regulujących zwalczanie korupcji w Unii Europejskiej należy wskazać:

- Konwencję dotyczącą zwalczania korupcji wśród funkcjonariuszy Wspólnot Europejskich lub funkcjonariuszy państw członkowskich Unii Europejskiej z dnia 26 maja 1997 roku, sporządzoną na podstawie art. K. 3 ust. 2 pkt c Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. Urz. WE nr C 195, 97.06.25);
- Konwencję o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z 26 lipca 1995 roku, ustanowioną na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej wraz z dwoma Protokołami dodatkowymi;
- Uchwałę Rady (WE) z 6 grudnia 1994 r. dotyczącą ochrony interesów finansowych Wspólnoty (Dz. Urz. WE nr 355, 94.12.14),
- Wspólne Działanie nr 98/742/JHA z 22 grudnia 1998 roku, przyjęte przez Radę UE na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie korupcji w sektorze prywatnym (Dz. Urz. WE nr L 358, 98.12.31).

Do standardów europejskich, do których wdrożenia Polska została zobowiązana w toku negocjacji akcesyjnych zaliczana jest również Konwencja OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych z 17 grudnia 1997 roku oraz Prawnokarna konwencja o korupcji, przyjęta w ramach Rady Europy 27 stycznia 1999 roku.

IV. Przepisy projektowanej ustawy, dotyczące przypadku przedmiotów pochodzących z przestępstwa oraz przypadku korzyści majątkowej, uregulowane w art. 1 pkt 1 – 2 projektowanej ustawy (dotyczące art. 39 pkt. 4, art. 44 i art. 45 Kodeksu karnego) nie są sprzeczne z przepisami prawa UE, w tym m.in. z II Protokołem do Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich (art. 5) czy Prawnokarną konwencją o korupcji Rady Europy (art. 23). Szczególnie pozytywnie należy ocenić przepis dotyczący możliwości orzeczenia przypadku równowartości przedmiotów, o których mowa (projektowany art. 44 § 5 oraz art. 45 § 4 KK).

V. W art. 1 pkt. 3 a) projektu uregulowano definicję „korzyści majątkowej” (art. 115 § 4 KK), wprowadzając – w porównaniu do obecnego przepisu – bardziej syntetyczne ujęcie, które jest zgodne m.in. z ratyfikowaną przez Polskę Konwencją OECD o zwalczaniu

przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych.

- VI. W art. 1 pkt. 3 b) projektu wprowadzono definicję „osoby pełniące funkcję publiczną” (do art. 115 § 19). Zapis ten należy oceniać łącznie z przepisem art. 1 pkt. 4 (do art. 228 i 229 KK).

Ww. przepisy wprowadzają odpowiedzialność osoby pełniące funkcję publiczną za czynne i bierne łapownictwo, stanowiąc – w typie podstawowym - iż podlega karze ten, kto w związku z pełnieniem funkcji publicznej przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę (art. 228 § 1) albo kto udziela lub obiecuje udzielić korzyści majątkowej albo osobistej osobie pełniące funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji (art. 229 § 1). Art. 228 § 5 oraz art. 229 § 4 rozciągają odpowiedzialność na osoby pełniące funkcję publiczną w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej.

Należy podkreślić, iż problematyka zwalczania korupcji funkcjonariuszy publicznych stanowi przedmiot szerokiej regulacji prawa europejskiego.

Konwencja dotycząca zwalczania korupcji wśród funkcjonariuszy Wspólnot Europejskich lub funkcjonariuszy państw członkowskich Unii Europejskiej wprowadza rozróżnienie na korupcję bierną (art. 2) oraz korupcję czynną (art. 3), stanowiąc, iż każde państwo członkowskie podejmie działania konieczne do zapewnienia, żeby ww. zachowania uznane zostały w prawie krajowym za przestępstwo. W art. 5 Konwencji przewidziano sankcje karne (łącznie z pozbawieniem wolności), które - zgodnie z powyższym artykułem – powinny być skuteczne, proporcjonalne oraz zniechęcające do popełnienia tych czynów. Natomiast Prawnokarna konwencja Rady Europy o korupcji formułuje zobowiązanie penalizacji wielu kategorii przestępstw korupcyjnych, m.in. czynnego i biernego przekupstwa krajowych funkcjonariuszy publicznych (art.2 i 3), przekupstwa członków zgromadzeń przedstawicielskich (art. 4), przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych (art. 5), jak również przekupstwa członków zagranicznych zgromadzeń przedstawicielskich (art. 6) oraz biernego i czynnego przekupstwa w sektorze prywatnym (art. 7 i 8).

Odnosząc się do kwestii penalizacji korupcji funkcjonariuszy publicznych, zawartej w przedłożonym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (...), należy zauważyć, iż pewna wątpliwość może wzbudzić kwestia zgodności definicji „osoby pełniące funkcję publiczną” - która została zawarta w art. 115 § 19 przedłożonego projektu – z wymaganiami wynikającymi z Konwencji OECD i Konwencji prawnokarnej

o korupcji. Ww. wątpliwość co do zgodności z powyższymi standardami prawnymi wynika z faktu, iż zgodnie z art. 115 § 19 osobą pełniącą funkcję publiczną jest funkcjonariusz publiczny (...), a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążące Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowe. Konwencja OECD posługuje się natomiast pojęciem „zagraniczny funkcjonariusz publiczny”. Projekt ustawy nie przewiduje nowelizacji art. 115 § 13, zawierającej definicję funkcjonariusza publicznego, w której – w obowiązującej wersji – nie ujęto „zagranicznego funkcjonariusza publicznego”.

Należy jednakże podkreślić, że polskie prawo karne tradycyjnie rozróżnia pojęcie funkcjonariusza publicznego i osoby pełniącej funkcję publiczną, wiążąc penalizację korupcji z pełnieniem funkcji publicznej, a nie posiadaniem statusu funkcjonariusza publicznego.

Podsumowując należy zauważyć, iż **w definicji osoby pełniącej funkcję publiczną** zawartej w przedłożonym projekcie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny **mieści się „zagraniczny funkcjonariusz publiczny” - definicja sformułowana w ww. Konwencji OECD.**

- VII. Przedstawiony projekt kompleksowo reguluje również penalizację zarówno czynnej, jak i biernej strony płatnej protekcji (art. 1 pkt. 4 i 5 – dotyczące art. 230 i 230a KK). Szczególnie istotne – z punktu widzenia dostosowywania obowiązującego ustawodawstwa do standardów europejskich – jest penalizacja czynnej strony płatnej protekcji, do czego zobowiązuje w art. 12 Prawnokarna konwencja Rady Europy o korupcji.
- VIII. Należy ponadto zauważyć, iż przedłożony do zaopiniowania prezydencki projekt ustawy nowelizującej Kodeks karny, odnosi się w art. 1 pkt. 6 (dot. art. 250a KK) do kwestii przekupstwa wyborczego, do czego zobowiązuje m.in. wspomniana już Prawnokarna konwencja Rady Europy o korupcji (art. 4).
- IX. W art. 1 pkt. 7 projektu przewidziano penalizację korupcji w sektorze prywatnym. W prawie Unii Europejskiej ww. materia jest uregulowana m.in. we Wspólnym Działaniu nr 98/742/JHA w sprawie korupcji w sektorze prywatnym (Dz. Urz. WE nr L 358, 98.12.31), jak również w Prawnokarnej konwencji Rady Europy o korupcji. Powyższa regulacja rozróżnia korupcję bierną (art. 2) oraz korupcję czynną (art. 3). Korupcja bierna w

sektorze prywatnym – w rozumieniu ww. regulacji – stanowi zamierzone działanie osoby, która w ciągu prowadzenia swojej działalności, w sposób bezpośredni lub za pośrednictwem, żąda lub otrzymuje nienależną jej korzyść dowolnego rodzaju, lub przyjmuje obietnicę takiej korzyści, dla siebie lub strony trzeciej, także jeżeli chodzi o wykonanie lub zaniechanie działania, co stanowi naruszenie jego obowiązków. Natomiast korupcja czynna w sektorze prywatnym stanowi zamierzoną realizację czyjejkolwiek obietnicy, która oferuje lub dostarcza, bezpośrednio lub za pośrednictwem, nienależną korzyść dowolnego rodzaju, osobie, dla niej samej lub stronie trzeciej, w trakcie prowadzenia przez nią działalności gospodarczej, która w tym celu wykonuje lub powstrzymuje się od działania naruszając tym samym swoje obowiązki. Wspólne Działanie zobowiązuje każde państwo członkowskie do podjęcia działań w celu uznania, że ww. działania stanowią przestępstwo.

Należy podkreślić, iż wprowadzenie w przedłożonym projekcie regulacji penalizacji korupcji w sektorze prywatnym należy uznać za uzasadnione i wychodzące naprzeciw zobowiązaniom Polski wynikającym zarówno ze stanowiska negocjacyjnego w obszarze „Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne”, jak również ww. aktów prawnych. Jednocześnie należy jednak zauważyć, iż regulacja penalizacji korupcji w sektorze prywatnym zawarta w art. 1 pkt. 10 (dot. art. 296a projektu), nie odpowiada w pełni zapisom zawartym we Wspólnym Działaniu 98/742/JHA. Należy bowiem zauważyć, iż jakkolwiek ww. Wspólne Działanie przewiduje – zgodnie z jego art. 1 oraz 2 - możliwość ograniczenia karalności do takiego zachowania, które obejmuje lub może obejmować naruszenie konkurencji, minimalnie w ramach wspólnego rynku, i które powoduje, lub może spowodować, szkody gospodarcze dla innych poprzez niewłaściwe przyznanie lub niewłaściwe wykonanie umowy (zezwała więc na ograniczenie zakresu penalizacji do wypadków, w których dochodzi do naruszenia konkurencji lub powstania szkody u innych podmiotów w wyniku niewłaściwego przyznania kontraktu), to **nie przewiduje ono ograniczeń natury podmiotowej.** Zgodnie bowiem z art. 1 Wspólnego Działania, podmiotem biernej korupcji w sektorze prywatnym może być „pracownik lub jakakolwiek inna osoba wykonująca funkcje kierownicze lub pracująca w jakimkolwiek charakterze na rzecz lub w imieniu osoby fizycznej lub prawnej działającej w sektorze prywatnym”. **Należy zatem stwierdzić, iż penalizacja przekupstwa w sektorze prywatnym zawarta w art. 296a Kk - w sensie podmiotowym – jest węższa niż wynikająca ze Wspólnego Działania.** W związku z powyższym, aby zapewnić pełne dostosowanie przedłożonego projektu regulacji do obowiązujących w tym zakresie standardów europejskich należałoby uwzględnić ww. uwagę.

- X. Pozostałe przepisy projektu nie są sprzeczne z aktami wymienionymi w punkcie III niniejszej opinii. Wątpliwości mogą jednakże budzić rozwiązania mające na celu zwolnienie z odpowiedzialności karnej sprawców współpracujących z organami ścigania. Przywołać tu należy ocenę implementacji Konwencji OECD w niektórych państwach kandydujących do UE (w tym w Czechach), w toku której podobne rozwiązania zostały skrytykowane w szczególności ze względu na to, że rozwiązania te nie zapewniały, że sprawca nie odniesie żadnej korzyści ze swojego bezprawnego zachowania, np. nie przewidywały unieważnienia zawartej wskutek przestępstwa umowy.
- XI. W konkluzji pozwalam sobie stwierdzić, iż przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy – Prawo bankowe są zgodne z prawem Unii Europejskiej. W celu pełnego dostosowania do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej należy jednakże uwzględnić w przyszłości uwagę poczynioną w pkt. IX niniejszej opinii.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Grzegorz Kurczuk
Minister Sprawiedliwości

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 10 września 2002 r.

Cena 1,47 zł + 22% VAT

